

3. Korobanova, O. L. (2020). Sotsialna vzaiemodiia ta perezhivannia skladnykh sotsialnykh sytuatsii v umovakh pandemii COVID-19 [Social interaction and experiencing complex social situations in the conditions of the COVID-19 pandemic]. *Problemy politychnoi psykholohii*. 9 (23). S. 72–93. [in Ukrainian]

4. Krashevska, S. M. (2020). Perevahy ta nedoliky onlain-osvity [Advantages and disadvantages of online education]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*. 71. T. 2. S. 123–126. [in Ukrainian]

5. Ostroverkhova, N. (2005). Otsinka yakosti osvity [Assessment of the quality of education]. *Osvita i upravlinnia*, T. 8. № 1. S. 109–113. [in Ukrainian]

6. Spasybo, I. A. (2014). Shchodo istorii vynyknennia hlobalnoi merezhi internet [Regarding the history of the emergence of the global Internet network]. *Pravo ta innovatsii*. (7). S. 15–25. [in Ukrainian]

7. Khvorostiana, H. V. & Vielikzhanina, M. V. (2012). Analiz osnovnykh chynnykiv, yaki zabezpechuiut yakist osvity [Analysis of the main factors that ensure the quality of education]. *Ekonomika i rehion*. 3 (34). S. 25–29. [in Ukrainian]

8. Yakist vyshchoi osvity: teoriia i praktyka [The quality of higher education: theory and practice] (2019). *Za nauk. red. avtoriv: A. Vasyliuk, M. Dei, V. Bazeliuk (ta in.); NAPN Ukrainy, Universytet menedzhmentu osvity. Kyiv. Nizhyn: Vydavets PP Lysenko M. M.* 176 s. [in Ukrainian].

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

КРИВЕНКО Олександр Володимирович – викладач кафедри загальновійськових дисциплін, Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут.

Наукові інтереси: військова підготовка.

КУГОТ Олександр Леонідович – викладач кафедри загальновійськових дисциплін, Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут.

Наукові інтереси: військова підготовка.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

KRYVENKO Oleksandr Volodymyrovych – Lecturer at the Department of General Military Disciplines, Military Institute of Telecommunication and Information Technologies named after the Heroes of Kruty.

Scientific interests: military training.

KUGOT Oleksandr Leonidovych – Lecturer at the Department of General Military Disciplines, Military Institute of Telecommunication and Information Technologies named after the Heroes of Kruty.

Scientific interests: military training.

Стаття надійшла до редакції 20.06.2023 р.

УДК 378.147.091.31-021.36:811.161.2]:615.1-057.875

DOI: 10.36550/2415-7988-2022-1-209-222-227

КУКСА Наталія Григорівна –

кандидат історичних наук,

викладач кафедри гуманітарних

дисциплін Черкаської медичної академії

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2701-0201>

e-mail: Nafto4ka@ukr.net

ВИКОРИСТАННЯ ДИСКУСІЙ ЯК ІНТЕРАКТИВНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ СЕРЕД СТУДЕНТІВ-ФАРМАЦЕВТІВ НА ЗАНЯТТЯХ ДИСЦИПЛІНИ «УКРАЇНЬСЬКА МОВА (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)»

Статтю присвячено з'ясуванню проблеми використання дискусій в освітньому процесі, як систему правил організації продуктивної взаємодії між собою тих, хто навчається, при якій відбувається засвоєння нового досвіду, отримання нових знань і надається можливість для самореалізації особистості. Розкрито сутність поняття дискусії.

Сказано, що будь-яка дискусія являє собою важливий засіб пізнавальної діяльності студентів у процесі навчання професійного українського мовлення. Проаналізовано, що дискусія повинна містити три основних блоки: задум, який включає зміст, мету, завдання; процес реалізації задуму; результат дискусійної діяльності.

Звернено увагу на види дискусій, зокрема виділено лінійну, фронтальну, керовану, публічну, групову, вільну дискусії. В статті подано варіанти розташування учасників. Вказано, що викладач має обрати таку форму розташування студентів, яка дозволить йому вирішити поставлені завдання.

Висвітлено форми дискусій у процесі підготовки конкурентоспроможних фахівців. Зокрема виділено такі форми, як круглий стіл, засідання експертної групи, форум, форум-театр, симпозіум, судове засідання, переговори, сократівська дискусія, перехресна дискусія, дискусія з відкритим закінченням.

Вказано наукові джерела з проблеми дослідження. Значну увагу приділено дебатам, як одній з найбільш ефективних освітніх технологій, що дозволяє не лише забезпечити формування ґрунтовних знань, а й загальнолюдських і професійних якостей і вмінь. Виділено етапи проведення дебатних заходів, як підготовчий, завдяки якому визначаються тематика та мета цього заходу, надаються настанови студентам щодо матеріалу й напрямів, за якими необхідно підготуватися, обговорюється проблематика, виконується пошук потрібних фактів, тверджень, висловлювань, складається основний текст публічного виступу; безпосереднє проведення – має чітко регламентовану й розписану за часом структуру та результуючий – по завершенні виступів представників команд судді спільно радяться та визначають ту, що перемогла.

У статті підкреслено роль викладача при проведенні будь-якої дискусії, яка найбільш близька до ролі посередника та його функції, насамперед сформулювати проблему і тему дискусії, створити необхідну мотивацію; створити доброзичливу атмосферу. Зазначено, що найкраще дискусія проходить в дружній атмосфері. Важливо, щоб людям,

які знаходяться в аудиторії, було легко встановити візуальний контакт між собою. Кількість учасників при цьому має бути мінімальною; сформулювати разом з учасниками правила ведення дискусії.

Підсумовано, що дискусія – це один з ефективних інтерактивних методів навчання українського мовлення майбутніх фахівців. Її використання сприяє розбудові комунікативних навичок студентів-фармацевтів, їхніх умінь чітко, логічно формулювати свої думки, слухати й висловлюватися відповідно до теми спілкування.

Ключові слова: дискусія, види дискусій, форми дискусій, умови успіху дискусії, розташування учасників, роль викладача, дебати.

KUKSA Nataliia Hryhorivna –
Candidate of Sciences (History),
teacher of the Department
of Humanities Cherkasy Medical Academy
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2701-0201>
e-mail: Nafto4ka@ukr.net

THE USE OF DISCUSSION AS AN INTERACTIVE TECHNOLOGY AMONG PHARMACY STUDENTS IN THE DISCIPLINE « UKRAINIAN LANGUAGE (FOR PROFESSIONAL PURPOSES)»

The article is devoted to clarification of the problem of using discussions in the educational process as a system of rules for organizing productive interaction between students, in which new experience is assimilated, new knowledge is obtained and an opportunity for self-realization of the individual is provided. The essence of the concept of discussion is disclosed.

It is said that any discussion is an important means of cognitive activity of students in the process of teaching professional Ukrainian speech. It is analyzed that the discussion should contain three main blocks: the plan, which includes the content, purpose, objectives; the process of realization of the plan; The result of the discussion activity

Attention is paid to the types of discussions, in particular, linear, frontal, controlled, public group, free discussion are allocated. The article presents options for the location of participants. It is indicated that the teacher must choose a form of student location that will allow him to solve the tasks.

The forms of discussions in the process of training competitive specialists are highlighted. In particular, such forms as round table, expert group meeting, forum, forum-theater, symposium, court session, negotiations, Socratic discussion, cross discussion, discussion with an open end are highlighted.

Scientific sources on the research problem are indicated. Considerable attention is paid to debates as one of the most effective educational technologies, which allows not only to ensure the formation of thorough knowledge, but also universal and professional qualities and skills. The stages of holding debate events are allocated, as preparatory, thanks to which the topics and purpose of this event are determined, instructions are given to students on the material and directions in which it is necessary to prepare, issues are discussed, the search for the necessary facts, statements, statements is carried out, the main text of public speaking is compiled; direct conduct – has a clearly regulated and time-defined structure and resultant – at the end of the speeches of the team representatives, the judges jointly consult and determine the winner.

The article emphasizes the role of the teacher in conducting any discussion that is closest to the role of the mediator and his functions, first of all, to formulate the problem and topic of the discussion, to create the necessary motivation; create a friendly atmosphere. It is noted that the best discussion takes place in a friendly atmosphere. It is important that it is easy for people in the audience to make eye contact with each other. The number of participants should be minimal; formulate together with the participants the rules of discussion.

It is summarized that this is one of the effective interactive methods of teaching Ukrainian speech to future specialists. Its use contributes to the development of communication skills of pharmacy students, their ability to clearly and logically formulate their thoughts, listen and express themselves in accordance with the topic of communication.

Key words: discussion, types of discussions, forms of discussion, conditions for the success of the discussion, location of participants, role of the teacher, debate.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. На сучасному етапі в системі освіти України, як і у всьому світі, дедалі більша увага зосереджується на перегляді і зміні цілей, змісту, форм і методів, засобів і загалом усієї організації освітньої системи відповідно до вимог часу. Сам пошук нових форм і прийомів вивчення різних дисциплін, реформування системи вищої освіти явище не тільки закономірне, але і необхідне. Навчання повинно бути спрямоване на формування сильної особистості, здатної жити і працювати у сучасному світі. Освіта має бути орієнтована на забезпечення самовизначення особистості, створення умов для самореалізації. У цьому зв'язку у навчальній діяльності повинні використовуватись такі методи навчання, які будуть сприяти самореалізації тих, хто навчається. Це можливо при таких умовах: наявність групової роботи, взаємодія

тих, хто вчиться між собою, з викладачем, з навчальною інформацією.

Цим умовам відповідає використання дискусій, які представляють собою систему правил організації продуктивної взаємодії між собою тих, хто навчається, при якій відбувається засвоєння нового досвіду, отримання нових знань і надається можливість для самореалізації особистості. Застосування цієї методики у процесі занять зі студентами за умов вибору актуальних та життєвих тем сприяє розвитку їхнього інтересу до процесу навчання, а також дає змогу урізноманітнити навчальний процес. Дискусія є ефективним засобом розвитку невідготовленого усного мовлення студентів-фармацевтів на занятті з української мови (за професійним спрямуванням).

Метою статті є проаналізувати дискусію, як метод організації освітньої діяльності студентів-

фармацевтів на заняттях з української мови (за професійним спрямуванням), з'ясувати особливості використання форм дискусій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти досліджуваної проблеми висвітлюються в низці наукових праць. Так, питання дискусії як методу інтерактивного навчання у вищій медичній школі розглянуто у праці Л. І. Шкільняк [1]. Зокрема автор розглядає кроки організації повноцінної дискусії, подає варіанти розташування учасників.

Навчальній дискусії присвячена праця Л. М. Штохман, яка приділяє увагу ролі викладача при проведенні дискусії [2]. Питанням дискусії, з понад інших питань, присвячені колективні роботи Д. П. Антюшко, В. С. Володавчик, Л. І. Сєно-гонової., Т. В. Сич. «Інтерактивні методи навчання у вищій школі» [3]. та П. Шевчука та П. Фенриха «Інтерактивні методи навчання» [4]. Зокрема, вони виокремлюють форми дискусій, етапи проведення. Переваги групової дискусії, як одного з ефективних інтерактивних методів практичної підготовки майбутніх лікарів знаходимо в праці С. І. Сорокіної, Т. І. Шевченко [5]. Дискусії як інтерактивному методу навчання іноземної мови приділила увагу Ю. І. Біднова [6]. Значення методу дискусії у формуванні ключових компетентностей студентів проаналізовано в роботі О. І. Рудакової [7]. Питання дискусії постають зі сторінок праці «Інтерактивні технології навчання у вищій школі Н. П. Волкової [8]. Так, дослідниця приділила значну увагу видам і формам дискусії, та варіантам розташування учасників.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дискусія – метод організації освітньої діяльності, що передбачає цілеспрямоване, спеціально організоване колективне обговорення конкретного об'єкта (предмета, явища, ситуації, проблеми тощо), що супроводжується обміном особистими творчими ідеями, здобутим життєвим досвідом, відкритими думками та цінними судженнями у складі певної групи чи сукупності осіб.

Слід сказати, що будь-яка дискусія являє собою важливий засіб пізнавальної діяльності студентів-фармацевтів у процесі навчання професійного українського мовлення. Вона певною мірою сприяє розвитку критичного мислення, виробленню самостійної позиції, дає можливість визначити власну позицію, формує навички відстоювати власну думку, добирати аргументи та оперувати ними, поглиблює знання з обговорюваної проблеми.

Як свідчать проаналізовані джерела, дискусія повинна містити три основних блоки:

- задум, який включає зміст, мету, завдання;
- процес реалізації задуму
- результат дискусійної діяльності.

Дискусія повинна містити ряд умов, серед яких виділяють: готовність учасників до дискусії; наявність у кожного учасника чітких тез щодо своєї позиції, точної постановки завдань; спрямування дискусії на з'ясування проблеми; відсутність нівелювання протилежних поглядів, зрозумілість дискусійних зауважень; утримання від коментування думок учасників.

Так, Н. П. Волкова розрізняє такі види дискусій:

Лінійна дискусія. Учасники, як правило, дискутують між собою, а не з аудиторією. Студенти хоча і отримують більше інформації щодо проблеми, яка обговорюється, проте залишаються досить пасивними.

Фронтальна дискусія. Застосовують після лекції як елемент засвоєння знань, з'ясування невирішених питань. Питання можуть ставити студенти викладачеві і навпаки. Відповідно дібрані питання дозволяють групі самостійно дійти очікуваних висновків.

Керована дискусія. Викладач виконує роль експерта, просить ставити питання, висловлювати незгоду, скорочувати відповіді. Він підказує теми та проблеми, керує дискусією так, щоб з'ясувати всі незрозумілі місця і водночас дозволити, щоб кожен студент висловив свій погляд на проблему. Викладач виступає у ролі ведучого – не лише веде дискусію і надає слово, але й активно бере участь у ній, визначає напрямки та зміст розмови, підсумовує та завершує достатньо обговорені її елементи [8, с. 40].

Публічна дискусія. Публічна дискусія може відбуватися у великому приміщенні, і активність кожного учасника не є найважливішою умовою. Викладач спостерігає за порядком, надає слово, контролює час окремих висловлювань, підсумовує та завершує дискусію, проте не втручається у зміст самої дискусії.

Групова дискусія. Застосовується за наявності значної кількості студентів, що унеможлиблює активну участь кожного. Підгрупи можуть реалізувати одне завдання, обговорювати одну проблему, можуть мати різні завдання. Дискусія в підгрупах є елементом цілого і має завершуватися пленарним підбиттям підсумків. Важливо точно поставити завдання перед підгрупами і впевнитися, чи однаково їх розуміють.

Вільна дискусія. Викладач лише визначає тему, а потім залишається осторонь, не втручається в хід дискусії, а лише спостерігає, як група шукає шляхи її вирішення, щоб потім разом з учасниками обговорити весь процес.

Вільна дискусія прийнятна там, де ставлять мету навчити інтеграції та організувати спільну роботу команди [8, с. 41].

Досить часто при проведенні дискусії вирішального значення набуває розташування учасників. Зокрема прийнято виділяти такі варіанти розташування:

Перший варіант. «Офіційна аудиторія» являє собою публічний виступ, традиційне розташування парт в аудиторії – підходить для повідомлення інформації великій аудиторії студентів. Фактично це дискусія викладача одразу з усіма студентами в аудиторії.

Другий варіант. «Поділ на підгрупи» – збільшується імовірність, що студенти будуть обмінюватися думками у рамках підгрупи і що кожна підгрупа, у свою чергу, спілкуватиметься з викладачем.

Третій варіант. «Круглий стіл» – дозволяє «об'єднати» студентів у колі за одним столом і тим

самим уникнути поділу на підгрупи. При такому варіанті збільшується імовірність того, що студенти більше спілкуватимуться між собою, оскільки вони сидять обличчям один до одного, а роль викладача-ведучого деяким чином нейтралізується.

Четвертий варіант. «Трикутник» – дозволяє зібрати велику кількість студентів (більше, ніж «круглий стіл») та бачити один одного, що дає можливість легко спілкуватися. Позиція викладача відповідає позиції «лідера». Тобто при такому розташуванні посилюється його керівна роль.

П'ятий варіант. «Обличчям до обличчя» – дозволяє учасникам протиставити один одному у дискусії, відстоюючи протилежні погляди. Проте така схема розташування мало допомагає комунікації, закликаючи сторони швидше до конфронтації, ніж до обміну думками. Такого розташування дотримуються в основному при двосторонніх переговорах, коли керівники обох груп розміщуються в центрі кожної делегації [1, с. 190-191].

Викладач має обрати таку форму розташування студентів, яка дозволить йому вирішити поставлені завдання. Так, варіант «Трикутник» краще використовувати під час загального обговорення проблемних ситуацій, у яких є безліч варіантів розвитку подій, причому такі варіанти заздалегідь невідомі (не повідомлені викладачем), а студенти мають дійти їх у процесі дискусії. «Обличчям до обличчя» краще використовувати під час розв'язання проблемних ситуацій, які мають два заздалегідь відомі варіанти розвитку подій. «Поділ на підгрупи» також може мати місце. Його доцільно використовувати, поділяючи студентів на пари (робота в парах), коли обидва студента стають опонентами та розігрують конфліктну ситуацію, з якої вони мають конструктивно вийти. За такого поділу студентів на пари дискусія набуває форми дебатів.

Як зазначає Н. П. Волкова прийнято виділяти такі форми дискусії.

- круглий стіл (бесіда, у якій беруть участь п'ять-шість студентів, що обмінюються думками як між собою, так і з «аудиторією»). Обмін думками дозволяє знаходити спільні точки зору, що в подальшому може служити для пошуку спільних висновків.

- засідання експертної групи («панельна дискусія», до якої залучають 4–6 студентів із призначеним головою. Спочатку вони спільно обговорюють певну проблему, потім пропонують свою позицію аудиторії у формі повідомлення або доповіді);

- форум (кожному бажаному студенту дається необмежений час на виступ за умови, що його інформація викликає інтерес аудиторії. Кожен окремий форум має свою тематику (достатньо широку), щоб в її межах можна було вести багатопланове обговорення. Відхилення від початкової теми обговорення (так званий оффтоп), частіше за все, забороняється правилами форуму);

- форум-театр (передбачає пошук в рамках запропонованої вистави (разом із учасниками) шляхів вирішення проблеми чи виходу зі складної ситуації. Дозволяє не лише усвідомити проблему і

сформувати ставлення до негативного явища, а й набутти навичок пошуку шляхів для вирішення проблеми з використанням власного досвіду та досвіду інших людей, включаючи можливості підсвідомості та емоційного інтелекту. Ведучий форум-театру (джокер) перед початком вистави знайомить студентів із проблемою, яку висвітлюватиме вистава. Після вистави ведучий шляхом інтерактивного опитування аудиторії з'ясовує рівень усвідомлення групою проблеми та її наслідків для суспільства в цілому і для конкретної людини. За необхідності він структурує кілька проблем, проговорюючи їх. Глядачам пропонується ще раз подивитися виставу, і якщо в них виникає корисна пропозиція, зупинити дійство.

- симпозіум (обговорення, у ході якого учасники виступають з повідомленнями, пропонуючи власний погляд. При цьому виступ готується як логічно закінчений текст, який є результатом самостійної роботи студента. Функція викладача полягає у керуванні підготовкою таких доповідей. Під час симпозіуму викладач може дещо узагальнити матеріал, допомогти доповідачу початківцю з числа студентів, якщо йому не вдається дати повну відповідь на запитання аудиторії.

- судове засідання (обговорення, що імітує судовий розгляд справи). Дозволяє отримати уявлення про спрощену процедуру винесення судового рішення та провести рольову гру – судовий процес із мінімальною кількістю учасників – трьох осіб: судді, що заслуховуватиме обидві сторони і виноситиме остаточне рішення, позивача та відповідача. Після того як викладач об'єднав студентів у три групи – судді, позивачі та відповідачі, протягом відведеного часу судді ознайомлюються із судовою процедурою та готують запитання до обох сторін, позивачі обговорюють зміст вступної промови та можливі аргументи, відповідачі готують зміст заяви-відповіді та аргументи захисту. Після закінчення відведеного викладачем часу студенти об'єднуються в групи по три особи – суддя, позивач, відповідач [8, с. 47].

Надалі починається судовий розгляд справи у кожній групі у такому порядку: суддя викладає суть справи; заслуховується заява позивача; позивач викладає аргументацію, суддя ставить йому запитання; відповідач викладає аргументи захисту, суддя ставить йому запитання; суддя виносить рішення. «Судді» оголошують свої рішення після об'єднання груп у велике коло.

Різновидом наведеного методу є спосіб, коли «судове засідання» відбувається за участю трьох груп одночасно: групи «суддів», групи «захисників», групи «прокурорів». Кожна група по черзі має слово під час процедури: спочатку «прокурори», потім «захисники», нарешті, «судді» – вони приймають та мотивують рішення);

- переговори (погодження спільних дій з надією на спільну діяльність, гармонію або компроміс. На стадії підготовки переговорного процесу визначаються загальні риси стратегії і тактики ведення ділових переговорів.

– сократівська дискусія. Передбачає оцінювання й виокремлення різних поглядів на певну проблему, виявлення взаємозв'язків між різними позиціями. Дозволяє оволодіти законами логіки і логічного мислення.

– перехресна дискусія. Сприяє розвитку у студентів критичного мислення. Обговорюється тема, що об'єднує дві протилежні точки зору. На першому етапі кожен учасник готує від 3 до 5 аргументів на підтримку кожної точки зору. У групі створюються підгрупи, кожна з яких узагальнює аргументи і складає список з аргументів на користь кожної точки зору. Формується загальний список аргументів. Потім студентів поділяють на дві групи залежно від поглядів. Далі дискусія відбувається у перехресному режимі. Перша група висловлює аргумент, інша група його спростовує. Друга група висловлює аргумент, перша його спростовує і так далі;

– дискусія з відкритим закінченням (передбачає виявлення протилежних поглядів, позицій студентів із носіями іншої мови та формування толерантного ставлення до іншої позиції чи поглядів; вияв найрізноманітніших поглядів стосовно однієї і тієї ж проблеми, і цим самим демонструється її складність та вплив на розуміння та осмислення індивідуально-психологічних та соціально-психологічних характеристик учасників взаємодії. В основі лежить таке проблемне питання або судження, яке може бути сприйняте учасниками дискусії неоднаково, тобто можуть бути протилежні позиції, відстоювання яких сприяє формуванню толерантного ставлення до інших поглядів) [8, с. 48].

Однією з найбільш ефективних освітніх технологій, на нашу думку при вивченні «Української мови (за професійним спрямуванням)» серед студентів-фармацевтів є дебати – система структурних дискусій у формі інтелектуальної гри, в якій дві команди, дотримуючись певних правил (регламенту), висувують свої аргументи і контраргументи з приводу запропонованої тези, щоб переконати членів журі (суддів) у своїй правоті і досвіді переконливої комунікації.

Відповідно до сучасних методологічних положень виділяють такі етапи проведення дебатних заходів:

- підготовчий, завдяки якому визначаються тематика та мета цього заходу, надаються настанови студентам-фармацевтам щодо матеріалу й напрямів, за якими необхідно підготуватися, обговорюється проблематика, виконується пошук потрібних фактів, тверджень, висловлювань, складається основний текст публічного виступу;

- безпосереднє проведення – має чітко регламентовану й розписану за часом структуру.

Упродовж нього учасники діляться на три основні команди: дві з них будуть виступати з аргументами протилежних позицій, а третя – у ролі судейського журі.

Захід налічує три раунди, у ході кожного з яких виступає по одному представнику команд, а наприкінці кожного проводиться перехресне

спілкування учасників груп, що змагаються, з метою уточнення позицій опонентів і встановлення їхніх «слабких місць». У ході гри представники кожної з команд маю право взяти 5 - хвилинний період для спільних консультацій, що може бути використаний одразу чи з різними інтервалами;

- результуючий – по завершенні виступів представників команд судді спільно радяться та визначають ту, що перемогла. Викладач має бути одним із представників судейського журі й наприкінці провести аналіз висловлених аргументів, зазначити результативні моменти, роз'яснити помилки та неточності, виділити тих студентів, які найбільше відзначилися.

У процесі дискусії викладач може поставити кілька запитань різного характеру, але він сам має бути готовим до того, що студенти-фармацевти будуть ставити запитання і йому, як рівноправному учаснику обговорення. Дуже часто під час дискусії виникає проблема, пов'язана з тим, що не всі студенти беруть однакову участь у роботі, і можна спостерігати так званих «студентів-пасажирів», які лише спостерігають за дискусією, а не беруть участь у обговоренні питання. Для цього необхідно призначити одного зі студентів «спостерігачем». Студентам повідомляється, що спостерігач є секретарем і не бере участь у дискусії, але фіксує її перебіг. Спостерігач схематично позначає місце кожного зі студентів та на малюнку поєднує лініями тих, хто спілкується. Після дискусії спостерігач показує схему групі, і студенти обговорюють, участь кожного у роботі та що вони повинні зробити для того, щоб всі були активні [8, с. 48].

Роль викладача при проведенні будь-якої дискусії, найбільш близька до ролі посередника і включає в себе такі функції:

– сформулювати проблему і тему дискусії, створити необхідну мотивацію;

– створити доброзичливу атмосферу. Найкраще дискусія проходить в дружній атмосфері. Важливо, щоб людям, які знаходяться в аудиторії, було легко встановити візуальний контакт між собою. Кількість учасників при цьому має бути мінімальною;

– сформулювати разом з учасниками правила ведення дискусії (виступити повинен кожний, уважно вислуховувати того, хто говорить, аргументовано підтверджувати свою позицію, не повторюватись, не допускати конфронтації, не оцінювати тих, хто виступає доти, доки не зрозумієш їхню позицію);

– керувати дискусією: підтримувати високий рівень активності всіх учасників, підключати пасивних учасників – оперативно проводити аналіз ідей, які було озвучено.

Висновки та перспективи подальших розвідок напряму. Дискусія – це один з ефективних інтерактивних методів навчання українського мовлення майбутніх фахівців. Її використання сприяє розбудові комунікативних навичок студентів-фармацевтів, їхніх умінь чітко, логічно формулювати свої думки, слухати й висловлюватися відповідно до теми спілкування. У процесі дискусії відбувається розвиток

індивідуальності кожного учасника мовленнєвої ситуації, підвищується активна розумова діяльність, знижується стан тривожності навіть в сором'язливих студентів. Завданням дискусії є дати студентам – фармацевтам можливість доказово відстоювати свій погляд, у відвертому спорі обґрунтовувати істинність своїх думок, що значно покращує засвоєння та розуміння навчального матеріалу.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Шкільняк Л.І. Дискусія як метод інтерактивного навчання у вищій медичній школі. URL: <https://dspace.vnmu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/1851/2.pdf>
2. Штохман Л. М. Навчальна дискусія як метод розвитку мовленнєвих навичок студентів ВНЗ. URL: <https://eprints.oa.edu.ua/7747/1/65.pdf>
3. Антюшко Д. П., Володавчик В. С., Сєноґонова Л. І., Сич Т. В. Інтерактивні методи навчання у вищій школі : монографія. Харків: Видавництво Іванченка І. С., 2022. 189 с.
4. Інтерактивні методи навчання: Навч. посібник. За заг. ред. П.Шевчука і П.Фенриха. Щецін: Вид-во WSAP, 2005. 170 с.
5. Сорокіна С. І., Шевченко Т. І. Групова дискусія як один з ефективних методів практичної підготовки майбутніх лікарів URL: http://repository.pdmu.edu.ua/bitstream/123456789/2442/7/grup_disk_yak_odyn_z_ef_met.pdf
6. Біднова Ю. І. Дискусія як інтерактивний метод навчання іноземної мови. URL: http://confcontact.com/2014_04_25edu/7_Bidnova.htm
7. Рудакова О. І. Значення методу дискусії у формуванні ключових компетентностей студентів. URL: <https://college.nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2014/05/Рудакова - фкк.pdf>
8. Волкова Н.П. Інтерактивні технології навчання у вищій школі: навчально-методичний посібник. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. 360 с.

REFERENCE

1. Shkilnyak, L.I. Diskusiya yak metod interaktivnogo navchannya u vishijmedichnij shkoli. [Discussion as a method of interactive learning in higher medical school]. URL: <https://dspace.vnmu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/1851/2.pdf> [in Ukrainian]
2. Shtohman, L. M. Navchalna diskusiya yak metod rozvitku movlennyevih navichok studentiv VNZ

[Academicdiscussion as a method of developing speech skills of university students]. URL: <https://eprints.oa.edu.ua/7747/1/65.pdf>

3. Antyushko, D. P., Volodavchik, V. S., Syenogonova, L. I., Sich, T. V. (2022). Interaktivni metodi navchannya u vishij shkoli [Interactive teaching methodsI in higher education] : monografiya. Harkiv: Vidavnictvo Ivanchenka I. S. 189 s. [in Ukrainian]
4. Interaktivni metodi navchannya (2005) [Interactive teaching methods]. Navch. posibnik. Za zag. red. P.Shevchuka i P.Fenriha. Shecin: Vid-vo WSAP. 170 s.
5. Sorokina, S. I., Shevchenko, T. I. Grupova diskusiya yak odin z effektivnih metodiv praktichnoyi pidgotovki majbutnih likariv [Group discussion as one of the effective methods of practical training of future doctors] URL: http://repository.pdmu.edu.ua/bitstream/123456789/2442/7/grup_disk_yak_odyn_z_ef_met.pdf [in Ukrainian]
6. Bidnova ,Yu. I. Diskusiya yak interaktivnij metod navchannya inozemnoyi movi/ [Discussion as an interactive method of teaching a foreign language]. URL: http://confcontact.com/2014_04_25edu/7_Bidnova.htm
7. Rudakova, O . I. Znachennya metodu diskusiyi u formuvanni klyuchovih kompetentnostej studentiv [The value of the method of discussion in the formation of key competencies of students]. URL: <https://college.nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2014/05/Rudakova - fkk.pdf> [in Ukrainian]
8. Volkova, N.P. (2018). Interaktivni tehnologiyi navchannya u vishij shkoli: [Interactive technologies of teaching in highereducation: educational and methodical manual]: navchalno-metodichnij posibnik. Dnipro: Universitet imeni Alfreda Nobelya. 360 s. [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

КУКСА Наталія Григорівна – кандидат історичних наук, викладач кафедри гуманітарних дисциплін Черкаської медичної академії.

Наукові інтереси: Методика викладання у вищій школі.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KUKSA Nataliia Hryhorivna – Candidate of Sciences (History), teacher of the Department of Humanities Cherkasy Medical Academy.

Scientific interests: methods of teaching in higher education.

Стаття надійшла до редакції 10.07.2023 р.

УДК 004:811.111:378(045)

DOI: 10.36550/2415-7988-2022-1-209-227-232

КУЦА Вікторія Анатоліївна –

асистент кафедри іноземної філології та перекладу
Вінницького торговельно-економічного інституту
Державного торговельно-економічного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9853-7011>
e-mail: v.loboda@vtei.edu.ua

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВНЗ: ПЕРЕВАГИ ТА ВИКЛИКИ

У статті представлено огляд та аналіз сучасних методів викладання англійської мови у вищому навчальному закладі, пов'язаних із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Нині викладачі університетів використовують низку інтерактивних технологій у процесі викладання англійської мови, щоб зробити заняття цікавішими та інформативнішими, а також щоб підвищити мотивацію студентів до вивчення мови. У статті розглянуто роль навчальних інтернет-ресурсів для формування важливих компетентностей студентів, які вивчають англійську мову. Представлено та проаналізовано переваги та виклики впровадження освітніх подкастів,